

การพัฒนาแบบระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ

THE DEVELOPMENT OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE SYSTEM MODEL FOR SCHOOLS
UNDER THE OFFICE OF PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA IN CHAIYAPHUM
PROVINCE

ศรีประภา พันธุ์มณี*¹ อารีวรรณ เขี่ยมสะอาด² ศราวุธ เศรษฐขจร³ และ พรพิพัฒน์ เพิ่มผล⁴

¹นักศึกษาลัทธิศาสตรครุศาสตร์คุรุบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร มหาวิทยาลัยปทุมธานี

⁴รองศาสตราจารย์ คณะบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยกรุงเทพมหานคร

* Corresponding Author E-mail : sriprapha@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1)ศึกษาสภาพการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในและวิเคราะห์ปัจจัยการ
จัดที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 2) ศึกษาปัญหา แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศและแนว
ทางการพัฒนาการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 3)พัฒนาแบบระบบการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาและ4)ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ ตามลำดับ ผลการวิจัยพบว่า

1. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในภาพรวมในระดับมาก ประสบ
ความสำเร็จในระดับปานกลาง ปัจจัยกิจกรรมการจัดระบบการประกันคุณภาพที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการ
จัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา มี 6 ด้าน รวม 37 กิจกรรม

2. ปัญหาสำคัญในการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาคือครูและบุคลากรทางการ
ศึกษาไม่เห็นความสำคัญ สถานศึกษาสามารถดำเนินการได้เป็นเลิศในด้านการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการ
สอน และการวัดและประเมินผลการเรียนที่เป็นภาระงานสอนปกติการพัฒนากระบวนการจัด ต้องพัฒนาการจัดอย่าง
เป็นระบบทั้งโรงเรียน จัดให้เป็นภาระงานปกติของครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดให้ทุกกิจกรรมการจัดสัมพันธ์และ
สนองมาตรฐานเป้าหมายของสถานศึกษา และต้องใช้ข้อมูลการประเมินเพื่อการยกระดับคุณภาพอย่างต่อเนื่อง

3. รูปแบบระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ เป็นรูปแบบวิธีการ (Semantic Model) ซึ่งระบบประกอบด้วยกิจกรรมการ
ประกันคุณภาพคัตสรร 5 องค์ประกอบ: จัดการความรู้ใน 5 บริบท สร้างความเชื่อมั่นใน 5 ปัจจัยภายใน ดำเนินการ
6 แนวทางการพัฒนา (39 กิจกรรมคัตสรร) เพื่อผลใน 4 เป้าหมายความสำเร็จ (15 ตัวชี้วัด) และจัดการใน 7 กลไก
การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4. รูปแบบระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีความเป็นไปได้ในการนำไปใช้จริงในสถานศึกษาในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบระบบการประกันคุณภาพ ระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สถานศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ

ABSTRACT

This dissertation aimed 1) to study school internal quality assurance system and school internal quality assurance system activity affecting school internal quality assurance success, 2) to study school's problem, best practice, and how to develop school internal quality assurance model, 3) to develop school internal quality assurance model and 4) to evaluate the developed school internal quality assurance model's possibility. The research results revealed that:

1. School internal quality assurance system activities were performed at the high level and the success was at the moderate. 6 internal quality assurance system factors and 37 assurance activities affecting school internal quality assurance success.

2. School's important problem on internal quality assurance system management was the assurance unawareness of school teachers and education personnel. School's best practice in internal quality assurance system activities were school self curriculum development, school independent performing in learning activity and learning evaluation and also school self evaluation report. Schools have to develop their own internal quality assurance system by systematic and whole school development, as teachers and education personnel's ordinary job, performing all assurance activities for school standard goals, and continuous improving school quality by school evaluation data.

3. A developed Internal Quality Assurance System Model for Schools under the Office of Primary Educational Service Area in Chaiyaphum Province was a semantic and systematic model founded by selected and affected internal quality assurance activities for all schools. Its aims were to be appropriate and possible to adapt and apply for school internal quality assurance system. The developed model composed of 5 Components: 5 quality controlled contexts, 5 creative believes input, 6 assurance improving methods with 39 internal quality activities as assurance processes for 4 outputs: quality students, quality teachers, quality school and satisfied stakeholders (15 performance success indicators), together with 7 school assurance mechanism as the model management.

4. The developed school internal quality assurance system model was at the highest level of possibility accepted by all stakeholders.

Keywords : Internal Quality Assurance System, Quality Assurance

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โดยที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักในการจัดการศึกษาของชาติและมีเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาทุกระดับ ทั้งระบบการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอก กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดร่วมกับสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนการการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่งมีหน้าที่ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา และจัดให้มีระบบการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในประจำปีตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา รวมทั้งส่งรายงานผลการประเมินตนเองให้กับหน่วยงานต้นสังกัดและให้หน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลมีหน้าที่ให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ และแนะนำระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในแก่สถานศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับมีการกำหนดคู่มือในการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้สถานศึกษาถือปฏิบัติ 8 กิจกรรมประกอบด้วยการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา การจัดระบบบริหารและระบบสารสนเทศการบริหารการศึกษา การดำเนินการพัฒนาการศึกษาตามแผน ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานของสถานศึกษา การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีและการจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ ทั้ง 3 เขตพื้นที่ การศึกษาจำนวน 286 แห่ง ร่วมกับต้นสังกัดดำเนินการจัดระบบและพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาต่อเนื่องมาตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยยึดแนวทางตามคู่มือการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดอย่างต่อเนื่อง แต่จากข้อมูลการติดตามประเมินผลการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการภาค 8 ข้อมูลการติดตามผลการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไม่เป็นรูปธรรม กิจกรรมตามระบบการประกันคุณภาพภายในขาดความสัมพันธ์กับระบบบริหารการศึกษาของสถานศึกษา และไม่ส่งผลจริงต่อความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษาทั้งการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการสร้างความเชื่อมั่นในคุณภาพการศึกษาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียสถานศึกษา รวมทั้งยังไม่มีรูปแบบวิธีการเฉพาะที่เหมาะสมกับสภาพและบริบทการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา วิธีการที่ส่งผลจริงต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ที่เป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่นในคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา (สำนักงานศึกษาธิการภาค 8, 2556)

ด้วยความจำเป็นที่สถานศึกษาต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาและจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกฎกระทรวงว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ความจำเป็นที่สถานศึกษาต้องจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เป็นรูปธรรม เป็นที่ยอมรับและเชื่อมั่นในคุณภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ปัจจุบันสถานศึกษายังขาดรูปแบบเฉพาะใน

การจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่เหมาะสม ปฏิบัติได้จริงและเชื่อมั่นในความสำเร็จ สำหรับใช้เป็นกรอบแนวทางการส่งเสริมการพัฒนาการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และยังไม่มีการศึกษารูปแบบการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิในภาพรวมไว้เป็นการเฉพาะ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษารูปแบบการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ เพื่อใช้เป็นกรอบแนวทางการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ที่จะนำไปสู่การยกระดับคุณภาพของสถานศึกษาในจังหวัด และการยกระดับคุณภาพการศึกษาในภาพรวม

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และวิเคราะห์ปัจจัยการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ
2. เพื่อศึกษาปัญหา แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศและแนวทางการพัฒนาการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อพัฒนารูปแบบระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ
4. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยแบบผสานวิธี ใน 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดและวิเคราะห์ปัจจัยการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษา ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 286 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเป็นสถิติในการวิเคราะห์

ขั้นที่ 2 ศึกษาปัญหา แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศและแนวทางการพัฒนาการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดำเนินการศึกษาเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลเป็นกลุ่มผู้รู้ประกอบด้วยกรรมการสถานศึกษา 12 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูและบุคลากรทางการศึกษา 30 คน กลุ่มผู้เกี่ยวข้องทั่วไป ประกอบด้วยผู้ปกครองและประชาชนในชุมชนที่ตั้งสถานศึกษา 30 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ การสังเกต และการสนทนากลุ่มในสถานศึกษาเป้าหมายทั้ง 3 ขนาด 6 แห่ง กระจายในทุกเขตพื้นที่การศึกษา

ขั้นที่ 3 พัฒนารูปแบบระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดำเนินการด้วยการประชุมปฏิบัติการ กลุ่มเป้าหมายผู้บริหาร ผู้เชี่ยวชาญและครูผู้รับผิดชอบการประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 20 คน ดำเนินการโดยการนำเสนอข้อมูลสภาพการจัดกิจกรรมค้ำคูณที่ส่งผลต่อความสำเร็จ และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศของสถานศึกษา และร่วมปฏิบัติการกำหนดรูปแบบและปรับปรุงรูปแบบด้วยฉันทมติของกลุ่มเป้าหมาย ตามลำดับ

ขั้นที่ 4 ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ดำเนินการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จำนวน 400 คน ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าตามประกอบของรูปแบบ ใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าพิสัยควอไทล์ และค่าความต่างของฐานนิยมและมัธยฐาน เป็นสถิติในการวิเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

1. สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในภาพรวมในระดับมาก ประสิทธิภาพสำเร็จในระดับปานกลาง และกิจกรรมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่มีการดำเนินการมากที่สุด 3 อันดับแรก คือการกำหนดแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการเชิงกลยุทธ์ การจัดระบบงานขับเคลื่อนและการจัดการเรียนรู้ และการติดตามประเมินผลการจัดการเรียนรู้ตามลำดับปัจจัยการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษามี 6 ด้าน 35 กิจกรรม ประกอบด้วย ด้านการดำเนินงานตามแผนและการจัดการเรียนรู้ด้านการกำหนดแผนพัฒนา/แผนปฏิบัติการเชิงกลยุทธ์ ด้านการนิเทศและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ ด้านการประเมินตนเองของสถานศึกษาสถานศึกษา ด้านการปรับปรุงคุณภาพต่อเนื่องและด้านการกำหนดมาตรฐานสถานศึกษาไว้เป็นเป้าหมาย โดยร่วมกันอธิบายความผันแปรของตัวแปรตามคือความสำเร็จของการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาได้ถึงร้อยละ 64.40 ($R^2 = .644$)

2. สถานศึกษาดำเนินการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้เป็นเลิศเกี่ยวกับ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรที่กำหนด การวัดและประเมินผลการเรียนตามที่หลักสูตร การรายงานการประเมินตนเองที่เป็นรูปธรรม และมีการเตรียมการเพื่อรับการประเมินภายนอกปัญหาสำคัญในการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาคือ ครูและบุคลากรทางการศึกษาไม่เห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา ขาดระบบการประกันคุณภาพภายในที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ระบบบริหารไม่สัมพันธ์กับระบบการจัดการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนไม่สะท้อนประสิทธิภาพของครูผู้สอน และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนพัฒนาการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาได้ใน 5 แนวทางสำคัญคือ ต้องพัฒนาการจัดอย่างเป็นระบบทั้งโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม จัดให้เป็นภาระงานปกติของครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดกิจกรรมเฉพาะที่จำเป็นและบังเกิดผลจริงต่อการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานเป้าหมาย และต้องใช้ข้อมูลการประเมินเพื่อการยกระดับคุณภาพอย่างต่อเนื่องด้วยการยอมรับและร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย

3. รูปแบบระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิ เป็นรูปแบบวิธีการเชิงระบบ(Semantic Model) ในการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาที่พัฒนาจากกิจกรรมค้ำคูณที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและข้อมูลการดำเนินการที่เป็นเลิศของสถานศึกษาพัฒนาขึ้นและได้รับการยอมรับของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย 5 องค์ประกอบ ประกอบด้วย

บริบท: จัดการความรู้ 5 บริบทการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยจัดการความรู้เกี่ยวกับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย กฎหมายและมาตรฐานการศึกษา นโยบายการประกันคุณภาพ คุณภาพการศึกษาและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ปัจจัย: สร้างความเชื่อมั่นในปัจจัยคุณภาพ (คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยี) 5 แนวทางโดยจัดให้มีผู้รับผิดชอบ กำหนดมาตรฐานปัจจัยคุณภาพ ระดมสรรพกำลังอย่างมีเป้าหมาย ประเมินประสิทธิภาพและความคุ้มค่าในการใช้ปัจจัย และมีการจัดการความเสี่ยง

วิธีการ: ดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาใน 6 แนวทางคัตสรร โดยกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาไว้ล่วงหน้า วางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเชิงกลยุทธ์ ดำเนินการตามแผนและจัดการเรียนรู้ นิเทศและประเมินผลการเรียนรู้ ประเมินตนเองตามมาตรฐานสถานศึกษา และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวม 39 มาตรการ

ผลลัพธ์: กำหนดเป้าหมายการจักระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ชัดเจน 4 เป้าหมาย ประกอบด้วยคุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู คุณภาพสถานศึกษา และการยอมรับและความเชื่อมั่นในคุณภาพของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

กลไก: จัดการ 7 กลไก 3 เงื่อนไขความสำเร็จโดยจัดกลไกผู้รับผิดชอบ สร้างความเข้าใจในกลยุทธ์ จัดระบบงานและคู่มือ พัฒนาทีมงานและเครือข่าย สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ พัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผล และจัดการความเสี่ยง ด้วย 3 เงื่อนไขคือการยอมรับร่วมมือของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ความรับผิดชอบของครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งสถานศึกษาและความต่อเนื่องของการจักระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

4. รูปแบบระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. สถานศึกษามีการจักระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในระดับมาก เนื่องจากจากสถานศึกษาได้ร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้นสังกัดดำเนินการจัดและพัฒนาต่อเนื่องมาหลายปี รวมทั้งมีคู่มือการดำเนินการที่ชัดเจน จึงมีการเรียนรู้และพัฒนาการจัต่อเนื่องมาโดยลำดับ สถานศึกษามีการจัระบบการประกันคุณภาพภายในในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของบังอร ไต้ชัยภูมิ (2552) ที่ศึกษาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขต 2 งานวิจัยของ สฤษดี ทุมคา, (2553) ที่ศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 และผลงานวิจัยของ จิตราวดี พานิช (2553) ที่ศึกษาการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 และผลการวิจัยของกิตตินันท์ ชุมวัน, ศิริ ถิ่นอาสา และ วิฑูรย์ วิลัยเลิศ (2558) ที่ศึกษาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ ซึ่งต่างพบว่าสถานศึกษามีการดำเนินการจัระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในระดับมาก ปัจจัยที่ส่งผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาประกอบด้วยปัจจัยการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา 6 ปัจจัยการดำเนินงาน แตกต่างจากงานวิจัยของ สุรวี ศุภาลัย (2554) ที่ศึกษาและพบปัจจัยแห่งความสำเร็จของการประกันคุณภาพการศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ประกอบด้วยทัศนคติต่อการประกันคุณภาพ ความพร้อมด้านทรัพยากร วัฒนธรรมคุณภาพ และภาวะผู้นำของผู้บริหารตามลำดับ ซึ่งเป็นปัจจัยการบริหาร แตกต่างจากงานวิจัยของ ณัฐมนวรรณ ศิริสุขชัยวุฒิ (2556) ศึกษาและพบปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนล่าง ประกอบด้วยปัจจัยด้านกระบวนการ ปัจจัยด้านบุคลากร และปัจจัยด้านทรัพยากรตามลำดับซึ่งเป็นปัจจัยเชิงระบบ แตกต่างจากงานวิจัยของ พัฒน์ พลแก้วยม (2557) ที่ศึกษาและพบปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิว่าประกอบด้วยปัจจัยด้านความพร้อมของทรัพยากร ด้านวัฒนธรรมคุณภาพของหน่วยงาน และด้านภาวะผู้นำของผู้บริหาร ซึ่งเป็นปัจจัยการบริหาร และแตกต่างจากงานวิจัยของวาสนา สะอาด, ชิตชัย เลิศศิริวัฒนวงศ์, กมลวรรณ จันทร์ป, กรรณิการ์พร กุลบุญญา และ ทศนีย์ หนองกก (2557) ศึกษาและพบปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายในของสำนักคอมพิวเตอร์และเครือข่าย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ประกอบด้วยปัจจัยผู้บริหารและนโยบาย ปัจจัยการบริหารจัดการและปัจจัยทรัพยากรและสิ่งสนับสนุน โดยที่ความแตกต่างของปัจจัยที่พบสืบเนื่องมาจากการกำหนดขอบเขตของปัจจัยในการวิเคราะห์หรือตัวแปรอิสระในการศึกษาแตกต่างกัน

2. ผลการวิจัยพบว่าแนวทางการพัฒนาการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษานั้นต้องพัฒนาการจัดอย่างเป็นระบบทั้งโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม จัดให้เป็นภาระงานปกติของครูและบุคลากรทางการศึกษา จัดกิจกรรมเฉพาะที่จำเป็นและบังเกิดผลจริงต่อการพัฒนาคุณภาพตามมาตรฐานเป้าหมาย และต้องใช้ข้อมูลการประเมินเพื่อการยกระดับคุณภาพอย่างต่อเนื่อง โดยต้องดำเนินการด้วยการยอมรับและร่วมมือของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์และผลการประเมินการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสำนักงานศึกษาธิการภาค สอดคล้องกับงานวิจัยของ จันทร์ เพชรบูรณ์ (2557) ที่ศึกษาและพบกลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 7 กลยุทธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตตินันท์ ชุมวัน (2558) ที่ศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ และพบว่า แนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในที่สำคัญคือ ต้องมีการนำข้อมูลผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพ การตรวจสอบ มาประมวลผลรายงานความก้าวหน้าเป็นข้อมูลย้อนกลับเพื่อการส่งเสริมพัฒนา ประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษา และควรมีการกำหนดมาตรฐานที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานช่วงชั้นที่หลักสูตรกำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตตินันท์ ชุมวัน, ศิริ ถิอาสนา และ วิฑูรย์ วิลัยเลิศ (2558) ศึกษาแนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ และพบว่า แนวทางการดำเนินการตามระบบประกันคุณภาพภายในที่สำคัญคือ ควรมีการนำข้อมูลผลการประเมินมาตรฐานคุณภาพ การตรวจสอบ มาประมวลผลรายงานความก้าวหน้าให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อการส่งเสริมพัฒนา ประเมินประสิทธิภาพการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษา การกำหนดมาตรฐานที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่สอดคล้องกับมาตรฐานช่วงชั้นที่หลักสูตร

3) รูปแบบระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ เป็นรูปแบบวิธีการเชิงระบบ(Semantic Model) ในการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พัฒมาจากกิจกรรมคัดสรรที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และข้อมูลแนวทางการพัฒนาการดำเนินการของสถานศึกษาพัฒนาขึ้นและได้รับการยอมรับของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย รวม 5 องค์ประกอบ องค์ประกอบ บริบท ปัจจัย แนวทางและกลไกเป็นองค์ประกอบวิธีการที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จใน

องค์ประกอบเป้าหมายที่เป็นผลผลิต สอดคล้องกับผลการวิจัยของ จันทรสุตา บุตรชาติ (2556) ที่ศึกษารูปแบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 ในส่วนของแนวทาง ที่พบว่ารูปแบบประกอบด้วย 6 ขั้นตอน การกำหนดมาตรฐานการศึกษา จัดทำแผนและปฏิบัติตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษา การจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ การติดตาม ตรวจสอบและประเมินคุณภาพ การนำผลการประเมินไปใช้วางแผนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษา แตกต่างจากงานวิจัยของ สมาน อัครภูมิ (2557) ที่ศึกษารูปแบบการบูรณาการระบบการประกันคุณภาพภายในกับการบริหารสถานศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดกลาง พบว่าองค์ประกอบหลักของรูปแบบมีสามองค์ประกอบ คือ ความรู้พื้นฐานของบุคลากร ขั้นตอนการดำเนินงานตามรูปแบบและผลการดำเนินงานตามรูปแบบ รูปแบบระบบการประกันคุณภาพภายในที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้มีลักษณะผสมผสานรูปแบบของจันทรสุตา บุตรชาติ ที่เน้นเฉพาะขั้นตอนกับรูปแบบของสมานอัครภูมิ ที่เน้นทั้งความรู้ กระบวนการและผลการดำเนินงาน โดยรูปแบบที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้เป็นรูปแบบเชิงระบบ ประกอบด้วยผลการดำเนินการที่เป็นผลผลิต วิธีการดำเนินการ ทั้งบริบท ปัจจัยและกระบวนการ และกลไกการดำเนินการตามรูปแบบ และเป็นรูปแบบเชิงกลยุทธ์ รูปแบบในส่วนกลไกต้องมีการบริหารความเสี่ยงซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุวดี ไชยนิจ และ เสาวณี ลีริสุขศิลป์. (2558). ศึกษาการบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27 ผลการวิจัยพบว่า ควรมีการควบคุมความเสี่ยง โดยการควบคุม/ปรับปรุง/ออกแบบการทำงานใหม่ โดยการสร้างความตระหนักและการสนับสนุนในการอบรมสัมมนา

4. การประเมินรูปแบบระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดชัยภูมิที่พัฒนาขึ้นครั้งนี้ พิจารณาผลการประเมินจากระดับและฉันทามติของผู้ประเมินที่เป็นผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในของสถาน รูปแบบมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีความเห็นเป็นฉันทามติว่ารูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติจริง การประเมินรูปแบบไม่ได้ประเมินประสิทธิภาพของรูปแบบตามแนวคิดการวิจัยของภาวนา กิตติวิมลชัย,คมสัน พันธุ์ชัยเพชร, ชมพร สนธิเปรม, ภัทรวดี พลไพสรวรพ์ และพรพรรณ คักดีทัศนาศ (2558) ที่ศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการประกันคุณภาพตามรูปแบบของมหาวิทยาลัยขอนแก่นและพบว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในระดับมาก

นอกจากนั้น องค์ประกอบของรูปแบบระบบที่พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Roger (1999) ที่สถานศึกษาต้องบริหารคุณภาพทั้งองค์กร 9 ด้านและต้องจัดระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kummurug Sriboonrueng (2010) ที่ศึกษาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว พบว่าระบบต้องประกอบด้วย 3 ส่วน คือปัจจัย กระบวนการและผลผลิต แตกต่างจากงานวิจัยของ Phoom Praraksaa (2015) ที่ศึกษารูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยและพบว่าประกอบด้วย 4 ตัวแปรคือภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร วัฒนธรรมการพัฒนานวัตกรรมของโรงเรียน บรรยากาศเปิดของโรงเรียน และความเป็นผู้นำของครู เนื่องจากการกำหนดขอบเขตตัวแปรในการวิเคราะห์แตกต่างกัน รูปแบบกำหนดกลไกสนองความต้องการอย่างสมดุลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สอดคล้องกับหลักการในการจัดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของ European Commission (2017)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1.1 สถานศึกษาควรเน้นการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในที่ส่งผลจริงต่อความสำเร็จในการจัด คือ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพครู คุณภาพการบริหารและความพึงพอใจของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและลดกิจกรรมที่ไม่ส่งผลต่อความสำเร็จ คือกิจกรรมคัดสรรตามรูปแบบนี้

1.2 การจัดระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาควรเน้นการสร้างความรู้ ความเข้าใจและความตระหนักในความสำคัญของการพัฒนาและการประกันคุณภาพการศึกษาของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยการสร้างความตระหนักในบริบทของการประกันคุณภาพภายใน ควบคู่กับการยอมรับในกระบวนการพัฒนาและคุณภาพของสถานศึกษาของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาองค์ประกอบการจัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาในภาพรวม ทั้งเพื่อยืนยันรูปแบบนี้และศึกษาองค์ประกอบการจัดระบบการประกันคุณภาพภายในที่เชื่อมั่นในแนวทางและความสำเร็จในการจัดได้มากขึ้น

2.2 ควรศึกษารูปแบบการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น

บรรณานุกรม

- วารินทร์ ลินสูงสุด. (2550). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้จากการปฏิบัติเพื่อส่งเสริมระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรต แสงสว่าง. (2552). การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสำหรับสถาบันอุดมศึกษาของกองทัพไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ณัฐมน วรวัฒนศิริสุขชัยวุฒิ. (2552). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพของระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้รับการรับรองมาตรฐานการศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนล่าง. กรุงเทพฯ: เคมบริดจ์ เอ็ดดูเคชั่น.
- คำเมิง สีนุญเรือง. (2553). การพัฒนาระบบประกันคุณภาพการศึกษาของคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว. วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาคูศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา..
- จันทร์ เพชรบุรณ์. (2556). กลยุทธ์การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์ ปีที่ 15 ฉบับที่ 1 มกราคม – มีนาคม 2556.
- จิตต์วิมล คล้ายสุบรรณ. (2556). การพัฒนารูปแบบการประกันคุณภาพภายในที่มีประสิทธิผลสำหรับสถานศึกษาขนาดเล็ก จังหวัด สุพรรณบุรี. ดุษฎีนิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- พัฒนพล แก้วยม. (2557). การศึกษาปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา ภายใน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ. สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.
- สมาน อัครภูมิ. (2557). รูปแบบการบูรณาการระบบการประกันคุณภาพภายในกับการบริหารสถานศึกษา สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดกลาง. วารสารบริหารการศึกษาบัณฑิต ปีที่ 15 ฉบับที่ 3.
- กิตตินันท์ ชูมวัน, ศิริ ถิ่นอาสา และ วิฑิตารีย์ วิลัยเลิศ. (2558). แนวทางการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 9 ฉบับที่ 4 ประจำเดือนตุลาคม – ธันวาคม 2558.
- ณัฐพล รักไทย และ อาคม อึ้งพวง. (2558). ศึกษาแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ปีที่ 38 ฉบับที่ 2 (2515) เมษายน-มิถุนายน 2558.
- ภาวนา กิตติวิมลชัย,คมสัน พันธุ์ชัยเพชร, ษมพร สนธิเปรม,ภัทรวดี พลไพสรรพ์ และ พรรณี คักดีห์คณา. (2558) **ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการประกันคุณภาพ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
<https://qm.kku.ac.th/files/01-2555822144003-phanch-1.pdf>
- ยุวดี ไชยนิจ และ เสาวณี สิทธิสุขศิลป์. (2558). การบริหารความเสี่ยงด้านการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 27. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่นปีที่ 9 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน เมษายน – มิถุนายน 2558.
- Farooq, M.S., Chaudhry, A.H., Shafiq, M., and Berhanu, G. (2011). **Factors affecting students' quality of academic performance: A case of secondary school level.** Journal of Quality and Technology Management, 7, 1–14.
- Rigsby, K. (1994). **Total quality management and the culture of a model elementary school : A case study.** Doctoral Dissertation, University of South Florida.
- Roger, C.G. (1999). **Teacher participants of total quality management practices in elementary school.** Dissertation Abstracts International, 30(7) April, 3709A–3710A.
- Stufflebeam, D.L. (1999). **Using professional standards to legally and ethically release evaluation findings.** Studies in Educational Evaluation. 25(4), 325–334.
- Taylor, A.& Hill, F. (1993). Quality management in education. **Quality Assurance in Education.** 1 : 21–28.
- KittisakSinthukhot. (2013). **The Development of Evaluation Model for Internal Quality Assurance System of Dramatic Arts College of Bunditpattanasilpa Institute.** International Education Studies; Vol. 6, No. 11; 2013.
- European Commission. (2017). **Quality assurance for school development.** European Commission B–1049 Brussels.